



נתייסד ע"י ב"ק מרן רבינו הקודש זיעעב"א - בנשיאות ב"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א



חידו"ת ליז"ט שבועות

כיתה ז' (א)

הר"ר יוסף מאיר שווארץ הי"ד

ענין תיקון ליל שבועות יבואר על פי משל:

שאנן ורגוע, ישב לו האברך ולמד בשקידה עצומה, באין מחסור לצרכיו, היות שחותנו עתיר הנכסים הבטיח לו אחר חתונתו שיהא סמוך על שולחנו ויתן לו את כל אשר יחסר לו בכבוד ובריוח.

ויהי כמשלש חדשים אחר חתונתו דחק אותו חותנו בשאלה מדוע אין הוא עוסק במסחר, השיבו כי אינו יודע כיצד הם אופני המסחר, יעץ לו חותנו שילך להשוק להביט ולהתבונן במעשה הסוחרים וכמעשיהם יעשה גם הוא.

האברך התמים הלך להשוק וראה שסוחרים תולים בחלון אשר לפני חנותם דוגמאות שונים מהסחורה המצויות לקנות בחנותם, הלך גם הוא ושכר לו חנות קנה מעט דוגמאות ותלה אותם בחלון אשר לפני חנותו בעוד שבפנים החנות השאיר ריקם מכל סחורה.

כמובן שהקונים שבאו לחנותו יצאו כלעומת שנכנסו בידים ריקניות, מפני שלא הי' לו מאומה מה למכרם, וכשבא הדבר לחותנו קרא אותו ושאל אותו על כך, והשיב האברך בתום לבבו שעשה כשאר הסוחרים שבשוק ולו אין כסף ואין פדיון ולא הועיל לו כלום.

אז התחיל חותנו לצעוק עליו בלעג ואמר, שוטה שכמותך, הלא שאר הסוחרים החניות שלהם מלאות סחורות רבות מכל המינים, וכל הדוגמאות התלויות בחוץ אינם רק כדי להקל על הקונים שיוכלו לבחור בסחורה הדרושה להם, אבל אתה שחנותך ריק מכל וכל, מה תועלת יש לך בכל הדוגמאות התלויות בחוץ.

והנמשל מובן, שכן הוא באמירת ה"תיקון ליל שבועות" שמיוסד רק על דרך דוגמאות שיש בכל התורה כולה, דהיינו התחלת הפרשיות וסוף הפרשיות, על כן רק מי שהוא מלא בכל מכמני התורה בתורה נביאים וכתובים ובכל דרשות חז"ל, די לו בתחילות הפרשיות ובסופן שהן הדוגמאות להסחורה כולה הטמונה באוצרו, אבל מי שאין לו כל הסחורה התורה והחכמה, אין ביכלתו לצאת ידי חובה באמירת דוגמאות לבד.

אכן כידוע מדרך המסחר שאדם תולה דוגמאות בחנותו, אפי' אם עדיין לא הגיע לידו הסחורה המבוקשת, ולכל אשר דורש ומבקש מסחורה זו, הוא עונה בסבר פנים שעדיין לא הגיע לידו, אבל בעוד זמן מועט יוכל למלא את מבוקשם בסחורה המיוחלת.

אך מאידך גיסא הן הן הדברים אשר יבואו כמים קרים על נפש עייפה ומיואשת, שבל יאמר מה לי ולסדר התיקון ליל שבועות כאשר אין בידי מאומה, כי יקח למשל לנפשו מדרכי המסחר שיכול להציג דוגמאות, להראות שמקבל על עצמו למלא כריסו בכל התורה הקדושה אשר טוב סחרה מכל סחורה, ותורתו יבוא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו, ואע"פ שעדיין אין בידו ממסחורה זו, אעפ"כ מקבל על עצמו ביום קדוש ונשגב זו לקבל התורה מחדש ביתר שאת ויתר עוז.

* * *

כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל. פרש"י לבית יעקב אלו הנשים תאמר בלשון רכה, ותגיד לבני ישראל דברים קשים כגידין, וקשה דלא נאמר רק דיבור אחד הבטחות טובות והייתם לי סגולה מכל העמים וגו', ואי אפשר לומר שהיו עוד דיבורים שאין כתובים בפסוק דרשיו"ל פי' על אלה הדברים אשר תדבר אל כל ישראל לא פחות ולא יותר.

וי"ל דהצדיקים האמיתיים כל ימיהם בתשובה על הימים שעברו שלא השלימו את עצמם בעבודת השי"ת כראוי, וכל מה שרואים חסדי השי"ת ורב טובות שעושה עם עמו ישראל הם מתלהבים יותר בעבודת השי"ת ומתמרמרים ביותר על הימים שעברו שלא הכירו עוד את הבורא ית"ש כמו עכשיו וקצרו בעבודת השי"ת מכפי הראוי לעובדו.

והביא בסידורו של שבת מעשה בר' סעדי' גאון שפעם אחת בא אצלו אחד מתלמידיו פתאום בלילה, ומצא אותו שהי' מתגלגל בשלג, והי' התלמיד עומד משתומם ונחרד ונרתת, ואמר לו רבי רבי כלום ח"ו אתם צריכין לתשובה ביסורים וסיגופים גדולים כאלה, ואם הדרת כבודו שמעולם נשמר מכל ללון והרהור עבירה מסגף עצמו כך, מה נעשה עוד אנחנו איזובי קיר, מלאים פשעים ועונות מנעורינו, הלא לא יספיקו לנו כל מיני צער ויסורים בסיגופים גדולים מרים כמות, לפי ערך הדרת מעלת כבוד תורתו, שידי' צריך לגילגול שלג, והשיב לו, תדע שמעולם לא עשיתי כזאת, כי ידעתי בנפשי שלא עברתי על עבירה כזו ח"ו שאהיה צריך לכל זה, ואך למדתי דרך הזה מבעל הבית אחד, שבאתי לבית מלונו, ונתאכסנתי אצלו, והוא לא הי' מכיר בי אם אני בעל תורה או לו, וכבדני כערך הכבוד שעושין לכל אדם מהמוני עם בית ישראל, ואחר כך יצא הקול בעיר שאני באתי לשם, ונתאספו כל בני העיר אנשים ונשים וטף, ובאו כולם לכבודי, כדרך אנשי ישראל שכבוד תלמיד חכם יקר בעיניהם, וכלם מכבדין אותי ומספרין בשבחי, ומשמשין אותי למאוד, וכראות הבעה"ב שכן הוא, התחיל גם הוא אחר כך לכבדני בכבוד גדול ונורא מאוד, ולעשות לי כל מיני יקר וגדולה כפי השגת ידו ויותר, וכשרציתי לצאת משם לשום לדרך פעמי, וכל בני הקהילה עומדים ללווינו ויפול הבעל הבית לפני רגלי, ויבך ויתחנן לי לאמור ימחול נא כבוד תורתו לי עד כבודו, ואמרתי לו, הלא כל הכבוד הזה עשית לי מאשר הי' בידך ובכוחך לעשות, ומה היית יוכל לעשות עוד בכבודי, והשיבני אני מפייסו על השעה הראשונה שלא הייתי יודע במעלות גדולות אדוני מורי ורבי, ולא כבדתי בכבוד הראוי לכבודו הרמתה, רק כפי שמכבדין שאר אנשים, על זה אני נופל לפני רגלי אדוני מורי ורבי, ומבקש מלפניו, יסלח אדוני לעבדו על מעט הכבוד שעשיתי לו שלא ידעתי אז בגדולת אדוני מורי ורבי, ואלה הדברים נכנסו בתוך מעמקי לבי, אם בכבוד בשר ודם נפל לפני בבכי ובתחנונים שאסלח לו על העבר, מכל שכן וכל שכן בגדולת יוצר בראשית, שידעתי בטיב אשר עתה נתרבה הדעת וההכרה אצלי ביותר ויותר מאשר ידעתי מאז, ועתה גדל עבודתי ויראתי ואהבתי אליו ביתר שאת, לפי ערך גדולת ההכרה בו, ועל העבר אני מתחנן ומבקש מלפניו, ומסגף עצמי בסגופים האלה, שימחול לי על מיעוט עבודתי וקטנות יראתי ואהבתי בימים שעברו, כי מצער הוא מאד לפי ערך העבודה שראוי לעבדו בפחד ובאימה כאשר עתה אני מכיר בו, ולא זה בלבד שהוא בחינת הכלליות תשובה על העבר, אף גם בעזה"י בכל יום ויום אני מכיר יותר בגדולתו, לפי שכלי, ועבודה רבה נוספת אלי בכל עת ובכל יום אני מתחרט ועושה תשובה שלימה על יום אתמול כי יעבור במיעוט הכבוד הראוי לפי אשר ידעתי ביום זה, עכ"ל.

והשתא י"ל שהקב"ה אמר באמת רק דיבור אחד דברים טובים והייתם לי סגולה וגו', ולבני ישראל הבני עליה היו דברים קשים כגידין, כי בשמעם גודל החסד שיעשה השי"ת עמהם כשיקיימו את התורה התמרמרו מאוד על הימים שעברו שלא ידעו את גודל חסדו של השי"ת, ולא עבדו אותו כראוי, משא"כ לנשים ולהמון עם הפשוטים היו דברים אלו ממש לשון רכה, שהתענגו מאוד מההבטחות הטובות שהבטיח השי"ת לעמו.

כ"ק מרן רבינו הקדוש זי"ע (דברי יואל)

ועתה אם שמוע תשמעו בקולי וגו' ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל, גם לפרש דברי רש"י ל"ל אלה הדברים, לא פחות ולא יותר.

ונראה בהקדם לפרש מאמר הכתוב (תהלים סב, יב) אחת דיבר אלהים שתים זו שמעתי כי עוז לאלהים ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו. ויתבאר על פי מה דמתאמרא משמיה דהגה"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע על אמרם ז"ל (בבא קמא ט:): הידור מצוה עד שליש במצוה, וידוע שהקב"ה שומר משמרתה של תורה, ואיך הוא מקיים הידור מצוה עד שליש, אך אמרו חז"ל (סוכה נב.) אלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו, ומעתה אם האדם מקדש ומטהר עצמו ועושה שני שלישים מן המצוה, אז הקב"ה בטובו ובחסדו הגדול מסייע לו ועושה את השליש האחרון, ובוה הוא ית"ש מקיים הידור מצוה עד שליש, וזהו ג"כ ענין השמחה דל"ג בעומר, דכיון שכבר עברו שני שלישים מימי הספירה, בוודאי יגמור הקב"ה בעדינו השליש האחרון, ונחשב כאילו כבר נגמרו החמישים יום ומתחיל להתנוצץ אור חג השבועות, עכ"ד ודפח"ח.

וזה שאמר הכתוב אח"ת דיבר אלהים, היינו שליש אחד מן המצוה זה שייך להקב"ה שהוא משלימו בעד האדם, שתי"ם זו שמעתי, היינו בשני השלישים הראשונים צריך האדם להשתדל לעשותם בעצמו, כי עוז לאלהים, פי' לאחר שיעשה שני שלישים יזכה שישלים הקב"ה את השליש האחרון, אכן אף על פי שלא גמר האדם כל מעשה המצוה, מכל מקום ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, שמחסדו ית"ש מחשיב להאדם כאילו עשה כל השלשה החלקים בשלימות הראוי.

ובזה יתבאר מאמר הכתוב, ועתה אם שמו"ע תשמעו"ו בקולי, היינו שישמעו שני פעמים בשני השלישים הראשונים, אז ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, שהקב"ה ישלים עבורם את החלק השלישי, להעלותם במדריגה עליונה להיות עם קדוש, ועל זה סיים הכתוב ואמר אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל, ופרש"י לא פחות ולא יותר, היינו שאין לו לאדם לפחות משני השלישים הראשונים, ולא יותר, כי השי"ת משלים את השליש השלישי, ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו.

* * *

איתא בגמרא ויתייצבו בתחתית ההר מכאן שכפה עליהם הר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, ויש להקשות (א) מפני מה חייבים הם מיתה כשאינם רוצים לקבל את התורה, (ב) גם צ"ב הלשון "שם" תהא קבורתכם, והי' צריך לומר "פה" תהא קבורתכם.

אך יש לומר על פי מה שאמרו חז"ל גוי ששבת חייב מיתה משום שמשתמש בשרביטו של מלך, אבל ישראל נקראים בנים למקום לכן יכולים הם להשתמש בשרביטו של מלך, ולכאורה לפי"ז איך קיבלו בני ישראל עליהם את השבת במרה שהיה קודם קבלת התורה, הרי אז עדיין היו בבחי' גוי ששבת, אכן י"ל שבוה שיקבלו את התורה במעמד הר סיני כבר יש להם מעכשיו דין בנים למקום ע"ש העתיד ולכן יכולים לשמור את השבת כבר מעכשיו.

ובכן שפיר יבואר דברי הגמרא שאמר הקב"ה לישראל אם אתם מקבלים את התורה מוטב, ואם לאו א"כ יוצא למפרע שיש לכם דין גוי וע"כ אתם חייבים מיתה מכח דין גוי ששבת, וזהו "שם" תהא קבורתכם, דהיינו מחמת השבת שניתנה לכם במרה שנאמר בו "שם שם" לו חוק ומשפט, מחמת זה תהא קבורתכם כי גוי ששבת חייב מיתה.

כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שמות החג

כח. כו.) ונקרא כך "יום הביכורים" - מלשון "בכור" - כיון שביום זה מביאים מנחה ראשונה מהחיטים הראשונים של שנה זו. מנחה זו היא מנחת "שתי הלחם" האמורה בפרשת אמור ומוזכרת בפרשת ויקרא בשם "קרבן ראשית".

*

ד. עצרת: - בעצרת (נידונין) על פירות האילן (משנה ר"ה א. ב.) הלכות פסח בפסח. הל' עצרת בעצרת. הלכות חג בחג. (מגילה לב.) במשנה בתלמוד ובמדרש נקרא חג השבועות בשם "עצרת" ופירושו "עצירה" היינו שאנו עוצרים ממלאכה ביום זה.

כיון שבכל חג לבד מהאיסור של עשיית מלאכה, יש מצוה מיוחדת השייכת לחג, כגון: בפסח - אכילת מצה. בסוכות - ישיבה בסוכה וארבע מינים. אבל בחג השבועות אין מצוה מיוחדת השייכת לחג אלא זה בלבד שאנו נעצרים מלעשות בו מלאכה. (קדושת לוי)

*

ה. מתן תורה: - בתפילה מוזכר חג השבועות בשם "זמן מתן תורתנו" - "ותתן לנו ה' אלוקינו את יום חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו". ונקרא כך כיון שביום זה ניתנה התורה לישראל.

ש'בועות ב'יכורים ע'צרת ו'מתן ת'ורה

א. חג הקציר: - וחג הקציר בכורי מעשיך

אשר תזרע בשדה (שמות כג. טז.)

נקרא כך על שם עונת קציר החיטים שחג השבועות חל בו, שמהם מקריבים את לחם הבכורים.

*

ב. חג השבועות: - וחג שבועות תעשה

לך ביכורי קציר חיטים (שמות לד.) ועשית חג שבועות לה' אלקיך (דברים טז. יז.)

נקרא כך לפי שחג שבועות בא לאחר ספירת שבעה שבועות. (לב דוד)

כי נשבע הקב"ה שלא ימיר אותנו באומה אחרת, ואנחנו נשבענו לו שאין אנו ממירים אותו ח"ו. (טור ברקת)

כל הדברים אשר נכללים בשביעיות הם קודש. בימים, יום השביעי שבת, בשבועות, יום לאחר שבעה שבועות של הספירה - חג השבועות. בשנים. שנת השבעית מקודשת לשמיטה. בשמיטות, לאחר שבעה שמיטות מקודשת השנה ליובל. (אהבת שלום)

*

ג. יום הביכורים: - וביום הביכורים

בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבעתכם. (במדבר

ליל שבועות

בבית דינו של ה"בית יוסף" והופיע עליו רוח"ק. וזה נוסח הכתוב (בקיצור): דעו לכם כי הסכמנו החסיד נר"ו (ר' יוסף קארו) ואני עבדו ועבדיכם מהחברים, לעמוד על נפשינו ליל שבועות ולנדוד שינה מעינינו, ותודה לאל כן עלה בדינו כי לא הפסקנו רגע. רק אשר תשמעו ותחי נפשכם. וזה הסדר שתקנתי וסדרתי בלילה ההוא, - וכל זה באימה וביראה בניגון בטעם לא יאומן כי יסופר,

מנהג פשוט בישראל להיות עוסקין בתורה בליל שבועות לפי שישראל היו ישנים כל הלילה והוצרך הקב"ה לעוררן, כדאיתא במדרש, לכן אנו צריכין לתקן זה. (מגן אברהם)

*

וגודל מעלת לימוד בזה הלילה נראה ממעשה זה שכתב המקובל הקדוש הרב ר' שלמה אלקבץ בעל לכה דודי זי"ע שהיה חבר

ודעו כי אתם מבני עליה וזכיתם להיות מהיכלא דמלכא, וקול תורתכם והבל פיהם עלה לפני הקב"ה ובקע כמה אווירים וכמה רקיעים עד שעלה, ומלאכים שתקו ושרפים דממו והחיות עמדו וכל צבא מעלה להקב"ה שומעים את קולכם, והנני המשנה - - - המיסדת את האדם באתי אליכם - - - את כל הדברים האלה דבר אלינו ושמעה אזנינו ורבות כהנה וכהנה מעניני החכמה, כמה וכמה הבטחות גדולות, וכולנו געינו בבכיה מרוב השמחה - - - כה דברי לשוני אחיכם שלמה הלוי אלקבץ". ע"כ לשון הכתב. אשרי עין ראתה כל אלה. על כן כל אחד יקדש ויטהר עצמו בתוספות קדושה וטהרה. וטוב שיזהרו שלא ידברו באותו לילה בשום לשון חול רק הכל בלשון הקודש. (של"ה הק', מס' שבועות)

ואח"כ למדנו משנה ---- ובעת שהתחלנו ללמוד המשנה ולמדנו שתי מסכתות, זיכנו בוראנו ונשמע את קול המדבר (רוח הקודש) בפי החסיד נר"ו (ר' יוסף קארו) קול גדול בחיתוך אותיות, וכל השכנים היו שומעים ולא מבינים, והיה הנעימות רב והקול הולך וחזק ונפלנו על פנינו ולא היה רוח באיש לישא עיניו לראות מרוב המורא, והדבור ההוא מדבר ממנו והתחיל ואמר: "שמעו ידידי המהדרים מן המהדרים, ידידי אהובי שלום לכם, אשריכם ואשרי יולדתכם, אשריכם בעוה"ז, אשריכם בעולם הבא - אשר שמתם על נפשכם לעטרנו בלילה הזה אשר זה כמה שנים נפלה עטרת ראשי ואין מנוחה לי, ואני מושלכת בעפר חובקת אשפתות ועתה החזרתם עטרה ליושנה. התחזקו ידידי! והתאמצי אהובי! שמחו ועלצו,

שמיחת ירק

מנהג ישראל תורה היא להכין שושנת ורדים ושאר עשבי בשמים בחג השבועות, וגם מעטרים בהם את התורה. (בני יששכר)

*

ומרבים במיני פרחים המריחים, לשמחת היו"ט הזה. (יעב"ץ)

*

והטעם הוא לפי שכשיצא הדיבור מהקב"ה נתמלא העולם בבשמים כדרז"ל, ולרמז זה נוהגים בבשמים ביום מ"ת. (מדרש תלפיות)

*

מנהג להניח עשבים בעצרת. אולי י"ל שעשב נוטריקון: ע'צרת ש'בועות ב'יכורים. שמות שיש לחג הזה. (יכהן פאר)

*

מעמידים אילנות בחג שבועות, כי על שעת מתן תורה נאמר: (תהילים כט. ה.) "קול ה' שובר ארזים". (זכרון אשר)

*

נוהגין להשמיח רצפת ביהכ"נ בבשמים של עשבים ובשושנים, לשמחת הרגל. (מהר"ל)

*

נוהגין לשטוח עשבים בביהכנ"ס והבתים, זכר לשמחת מתן תורה. (רמ"א)

*

ונוהגין לשטוח עשבים ביו"ט דשבועות בבית הכנסת ובבתים זכר לשמחת מתן תורה שהיו עשבים סביב הר סיני, שנאמר: "גם הצאן והבקר אל ירעו אל מול ההר ההוא". (לבוש)

*

נוהגין להעמיד אילנות בבית הכנסת ובבתים. ונ"ל הטעם שיזכירו שבעצרת נדונין על הפירות האילן ויתפללו עליהם. (מגן אברהם)

*

משה רבינו נולד בז' אדר (קידושין לח.). ותצפנהו (אמו) שלשה ירחים - ואח"כ ותשם בסוף על שפת היאור (שמות ב. ב.) - היה זה בחג השבועות שלושה חדשים לאחר הולדתו. ולזכר זה שוטחים עשבים בשבועות. (חידושי הרי"ם)

קריאת מגילת רות

קוראים מגילת רות ביום מתן תורתנו, כדי להודיע ולהודיע כי התורה שבכתב עם התורה שבעל פה - תורה אחת היא ואי אפשר לזו בלא זו. תדע, שרק ע"י שדרשו חכמים בכח התורה שבעל פה שנמסר להם - את ההלכה "מואבי ולא מואבית", נולד דוד משיח ה' לכל הדורות, ועל מלכות בית דוד נשענת כל כנסת ישראל. ללמדך שהכל ע"י כחה של תורה שבעל פה. (בשם הצדיקים)

*

בחג השבועות עת קבלת התורה קוראים מגילת רות המדברת בעניני חסד, להורות כי צריכה התורה להיות משולבת במעשי חסד, אחרת אין קיום לתורה. כמו שאחז"ל: כל האומר אין לי אלא תורה - אפילו תורה אין לו (יבמות קט:). קוראין מגילת רות כדי שיהיו קורין ביום מתן תורה בתורה נביאים כתובים. שמרועה אחד ניתנו. קורין בתורה, מפטירין בנביאים, ומשלימין בכתובים, ולמה ברות? מפני שהוא הספר הראשון של כתובים כמו ששינונו: סדרן של כתובים: רות, תהילים, איוב, משלי וקהלת (בבא בתרא דף יד).

(אוצר המהגים)

ונוהגין לומר רות בשבועות. (שו"ע או"ח סימן ת"צ בהגהה, בשם אבודרהם)

*

נוהגין לקרות מגילת רות בשבועות שהוא זמן מתן תורה, כדי ללמוד שלא נתנה תורה אלא ע"י יסורין ועוני כמו שהיה לרות כשנתגיירה. (שו"ע הרב)

*

מנהג לקרוא מגילת רות בחג מתן תורתנו, זכר למעמד הר סיני שקיבלו אז ישראל סך תר"ו מצוות, נוסף על שבעה מצוות שנצטוו בני נח, ועולה סך הכל למספר תרי"ג. ולכן תקנו לומר מגילת רות בחג הזה, כי רות הוא במספר תר"ו. (ברכי יוסף)

*

מגילת רות נכתבו ע"י שמואל הנביא ליחס את דוד המלך שבא מרות המואביה, ובחג השבועות נולד דוד כדמוכח מהירשלאמי - "דוד מת בעצרת" (והקב"ה משלים שנותיהם של צדיקים, ממילא אף נולד בעצרת). לכך נכון לקרוא מגילת רות ביום הולדת דוד המלך ע"ה - לכבודו. (בנין אריאל)

*

אכילת מאכלי חלב

ויש רמז לזה, שנאמר: "מנחה ח'דשה ל'ה' ב'שבועתיכם" - ר"ת חלב. (מטה משה)

*

חלב בגימטריה מ', רמז למ' יום שניתנה בהם התורה. (ספר מטעמים)

*

איתא במדרש, שמונה שמות להר סיני ואחד מהם: "גבנונים" מלשון נקי כגבינה, לכן אוכלים גבינה בשבועות כי קבלנו את התורה על הר שישמו כן. (בשם ר' שמשון מאוסטראפול)

נהגו לאכול דבש וחלב בחג השבועות מפני התורה שנמשלה לדבש וחלב, כמו שנאמר: דבש וחלב תחת לשונך (שיר השירים ד). (כל בו)

*

ונ"ל הטעם, שהוא כמו השני תבשילין שלוקחין בליל פסח זכר לפסח וזכר לחגיגה, כן אוכלים מאכל חלב ואח"כ מאכל בשר וצריכין להביא עמהם ב' לחם על השולחן שהוא במקום מזבח, ויש בזה זכרון לב' הלחם שהיו מקריבים ביום הביכורים. (רמ"א סימן תצ"ד)

תורה נצטוו ישראל על השחיטה ועל מאכלים אסורים ונאסר עליהם השמוש בכלים הבשריים שהשתמשו בהם, כיון שיש בהם בליעה מאיסור, ולהגעיל את הכלים לא יכלו כי שבת היה - דהרי בשבת ניתנה תורה לישראל" (שבת פו) - ונאלצו אז ישראל לאכול מאכלי חלב, ולכך מנהגינו לאכול מאכלי חלב בחג השבועות.

(גאולת ישראל)

*

בששה בסיון משו את משה רבינו מהמים, ובו ביום החזירתו בת פרעה על מצריות רבות ולא רצה לאכול מהם אלא מאישה עבריה, לפי שעתיד היה לדבר עם השכינה. ולכן אוכלים מאכלי חלב בחג השבועות - יום שמשו את משה רבינו מהמים - כדי להזכיר את זכותו שלא רצה לינוק מחלב הנוכריות. (ילקוט יצחק)

מנהג לאכול מאכלי חלב, כדי לרמז כי אנו מוזהרין על אכילת בשר בחלב, ובעבור זה ניתנה התורה לנו ולא למלאכים שאכלו בשר בחלב אצל אברהם אבינו. (באר היטב)

*

מובא כי יש לעשות סעודה בכל גמר מצוה. ולכן נוהגין לאכול מאכלי חלב בחג השבועות, עבור סעודת סיום מצות ספירת העומר. ודוקא מאכלי חלב בכדי שיהיה ניכר שזה לשם סיום המצוה, משא"כ באם נעשה את סעודת הסיום במאכלי בשר, שאז לא יהא ניכר שהסעודה בא לשם סיום מצות ספירת העומר, אלא לכבוד סעודת החג. (מדרש פנחס)

*

עד מתן תורה היה מותר להם לישראל בהמות טמאות, טריפות ונבילות, ברם, במתן

